Οικονομική Ανάπτυξη και Ευημερία

Ανθρωπισμός, Αλληλεγγύη και Εθελοντισμός

Συγγραφέας: Αργύρης Μάντης

Ανθρωπισμός

Ο ανθρωπισμός έχει την ιστορική του αφετηρία στα χρόνια της Αναγέννησης ως ένα καθαρά πνευματικό κίνημα, με κύριο χαρακτηριστικό του τη μελέτη του αρχαίου κλασικού κόσμου και των αξιών του. Ως παιδευτικό σύστημα, ο ανθρωπισμός αποβλέπει στη διαμόρφωση του ολόπλευρα καλλιεργημένου ανθρώπου, στην ανάπτυξη των σωματικών, πνευματικών, ηθικών και κοινωνικοπολιτικών χαρακτηριστικών της προσωπικότητας του. Σε ατομικό επίπεδο, το ιδεώδες του ανθρωπισμού είναι ο ολοκληρωμένος άνθρωπος, ο οποίος έχει αναπτύξει αρμονικά το σώμα, την ψυχή και το πνεύμα σε μια ενότητα. Γι' αυτό και το ιδανικό του ανθρωπισμού ως παιδευτικού αγαθού είναι η διαμόρφωση ανθρώπων με δυνατό και υγιές σώμα, διεισδυτικό και ευρύ πνεύμα, ισχυρή θέληση και ηθική ακεραιότητα. Σε συλλογικό επίπεδο, ο ανθρωπισμός συμβάλλει στη διαμόρφωση ευοίωνων συνθηκών για την ολοκλήρωση και την ανάπτυξη του ανθρώπου και του πολιτισμού του. Ο Ανθρωπισμός προωθεί αξίες που προάγουν την κοινωνική ευημερία και ευρυθμία όπως π.χ. Αλληλεγγύη, Συλλογικότητα, Δικαιοσύνη Διάλογος, Ισότητα, Συνεργασία, Ελευθερία, Αξιοκρατία, ΕιρήνηΣυμμετοχή στα κοινά κ.λ.π. *Η ύπαρξη του Ανθρωπισμού συντελεί στην κοινωνική ευημερία και ευρυθμία, γιατί:* Προτάσσεται το κοινό καλό, η ανυστερόβουλη δράση / εθελοντισμός (ανακούφιση από προβλήματα στους αναξιοπαθούντες). Υποχωρούν τα εγωιστικά ένστικτα και το ατομικιστικό πνεύμα, ισχυροποιούνται οι σχέσεις συνεργασίας, άμιλλας, γίνονται σχέσεις ζεστές, ουσιαστικές, όχι υποκριτικές. Τηρούνται οι νόμοι και προστατεύονται τα δικαιώματα. Περιορίζονται τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας (λ.χ. ρατσισμός, βία).

Ο άνθρωπος που εμφορείται από τις αξίες του Ανθρωπισμού δεν έχει να περιμένει υλική ανταμοιβή για τις επιλογές του

- Αισθάνεται, όμως, την αγάπη των συνανθρώπων του που ένιωσαν την προσφορά του και την εκτίμηση εκείνων που εμπνέονται από τις ίδιες υψηλές αξίες.

- Νιώθει ότι η ζωή του δεν χάνεται στα μικρότερα ή μεγαλύτερα προβλήματα της καθημερινότητας, δεν κλείνεται στο μικρόκοσμο του ατομισμού, αλλά ανοίγεται προς το συνάνθρωπο, επικοινωνεί, βιώνει τη χαρά της συντροφικότητας.

- Αποτελεί υγιές πρότυπο για τα παιδιά του σε μια εποχή που ο τρόπος ζωής των περισσότερων ενηλίκων είναι παράδειγμα προς αποφυγήν

Αλληλεγγύη

Η λέξη αλληλεγγύη είναι σύνθετη από τη γενική της αλληλοπαθητικής αντωνυμίας ἀλλήλων και το ουσιαστικό ἐγγύη, δηλαδή την εγγύηση. Η εγγύηση

συνδέεται με τη λέξη *γύη που σημαίνει χέρι, παλάμη και έτσι αλληλεγγύη είναι κυριολεκτικά το να προσφέρεις χέρι βοηθείας σε όποιον το έχει ανάγκη.

Η Αλληλεγγύη είναι η γνησιότερη μορφή του υπαρκτού Ανθρωπισμού, καθώς αποτελεί την απόδειξη της υλικής, ψυχικής και πνευματικής ενότητας, συνεργασίας και συμπαράστασης μεταξύ των ανθρώπων, πέρα από φυλετικές, θρησκευτικές, οικονομικές, πολιτικές ή άλλες διαφορές.

Παραδείγματα:

- Μια κίνηση αλληλεγγύης ωφελεί πάντοτε ένα άτομο ή μία ομάδα, χωρίς να βλάπτει ένα άλλο άτομο ή μια άλλη ομάδα. Γίνεται δε πάντοτε χωρίς προκατάληψη, συμφέρον ή προτίμηση.
- Εκείνος που σήμερα είναι αδύνατος και πάσχει, αύριο μπορεί να είναι δυνατός και ευτυχής, ενώ εκείνος που σήμερα είναι δυνατός και ευτυχής, αύριο μπορεί να είναι ασθενής και να πάσχει.
- Ο αλληλέγγυος δεν επιδιώκει να ωφελείται ούτε να επωφελείται από τον πάσχοντα, είτε άμεσα είτε έμμεσα, είτε εξωτερικά είτε εσωτερικά.

Η Αλληλεγγύη σχετίζεται με έννοιες όπως η συμπαράσταση και η αλληλοβοήθεια. Στηρίζεται στο αίσθημα ενότητας μεταξύ ατόμων που τους συνδέουν κοινά συμφέροντα, στόχοι ή κίνδυνοι. Είναι έννοια κυρίως κοινωνιολογική και αναφέρεται περισσότερο σε ομάδες ανθρώπων, παρά σε μεμονωμένα άτομα. Αφορά τις σχέσεις που αναπτύσσονται και με τις οποίες συνδέονται οι άνθρωποι μεταξύ τους σε μια κοινότητα. Η έννοια της Αλληλεγγύης απαντάται σε μορφές εθελοντικής εργασίας και αγαθοεργιών που οργανώνονται από διάφορους θεσμούς, όπως π.χ. την Εκκλησία. Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί στην Ελλάδα η λεγόμενη «Οικονομία της Αλληλεγγύης» η οποία υποστηρίζει την οργάνωση ποικίλων πρωτοβουλιών σε τοπική ή ευρύτερη κλίμακα για την καταπολέμηση της κρίσης και την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής.

Σε καιρούς κρίσης, οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής, σε καιρούς επίθεσης σε δικαιώματα και κατακτήσεις, η αλληλεγγύη είναι προϋπόθεση επιβίωσης της πληττόμενης κοινωνίας και μοναδική σανίδα σωτηρίας στις κρίσιμες αυτές στιγμές της ζωής του ανθρώπου και της κοινωνίας.

Εθελοντισμός

Ο όρος «Εθελοντισμός» αναφέρεται γενικά στην ηθελημένη πράξη για κάποιο κοινωφελή σκοπό χωρίς υλικό ή άλλο αντάλλαγμα. Ως εκ τούτου, εθελοντής είναι ο πολίτης που προσφέρει ανιδιοτελώς χρόνο ή γνώση για χρήσιμες δράσεις προς όφελος άλλων, χωρίς να περιμένει αντάλλαγμα. Ετυμολογικά προέρχεται από το ρήμα «εθέλω», που σημαίνει θέλω πολύ.

Ο Εθελοντισμός είναι ευρεία έννοια. Μπορεί να περιλαμβάνει σταθερές και επαναλαμβανόμενες δράσεις μέσα από συγκροτημένα προγράμματα ή οργανώσεις, οπότε συνήθως αποκαλείται ως «επίσημος Εθελοντισμός». Όμως, μπορεί να περιλαμβάνει προσωπικές, πρόσκαιρες και μοναδικές δράσεις, οπότε αποκαλείται ως «ανεπίσημος Εθελοντισμός». Μπορεί επίσης να αφορά τη συμμετοχή σε προγράμματα Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ), κοινωφελών ιδρυμάτων ή Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (π.χ. περιβαλλοντικά προγράμματα, αθλητικά προγράμματα, δασοπροστασία, κοινωνική υποστήριξη κ.ά.), αλλά και ατομικές δραστηριότητες, όπως η εθελοντική αιμοδοσία, η βοήθεια ενός ηλικιωμένου στο δρόμο κ.λ.π.

Ένας ορισμός που διαδόθηκε μέσα από διαφημιστικό σποτ της Γ.Γ. Νέας Γενιάς για το «Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού» (2011) αναφέρει για τον Εθελοντισμό ότι είναι: «Η με υψηλό αίσθημα ευθύνης και ανιδιοτελή χαρακτήρα προσφορά έργου ή υπηρεσίας που αναλαμβάνει το άτομο μεμονωμένα ή σε ομάδα, με ελεύθερη βούληση, χωρίς την προσδοκία ή απαίτηση υλικού ή άλλου είδους ανταλλάγματος, με σκοπό τη βοήθεια προς το συνάνθρωπο και την κοινωνία ευρύτερα».

Σύμφωνα με την Ελληνική Ομοσπονδία Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, «Εθελοντισμός είναι η πρόθυμη δέσμευση ενός ατόμου να εργαστεί χωρίς αμοιβή για ένα καθορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα για το γενικό καλό της κοινωνίας».

Στη σύγχρονη εποχή ο Εθελοντισμός έχει καθιερωθεί ως ο θεσμός που συμβάλλει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων, στοχεύει στο συλλογικό όφελος και στη συμμετοχή στα κοινά και καλείται να αναπληρώσει τα κενά που δημιουργούν η αδυναμία του κράτους και οι μηχανισμοί της αγοράς.

Ο Εθελοντισμός δεν είναι απλώς ένας όρος, είναι μια πολυμορφική διαδικασία και στάση ζωής, καθώς επιδρά εποικοδομητικά στο κοινωνικό στερέωμα, αφορά όλους, ανεξαρτήτως κοινωνικών και οικονομικών διακρίσεων, προάγει την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στην προάσπιση θεμελιωδών δικαιωμάτων και ενδυναμώνει την κοινωνική αλληλεγγύη και συνοχή.

Στη χώρα μας σημαντικές μορφές Εθελοντισμού έχουν αναπτυχθεί από τις τοπικές κοινωνίες σε τομείς όπως η Πολιτική Προστασία (έκτακτες καταστάσεις, θεομηνίες, φυσικές καταστροφές, σεισμοί κ.ά.), η προστασία του Περιβάλλοντος (αντιμετώπιση πυρκαγιών, δενδροφυτεύσεις, αποψιλώσεις, καθαρισμοί ακτών κ.ά.), η βελτίωση δημόσιων χώρων, η διατήρηση και προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Ενώ το τελευταίο χρονικό διάστημα της οικονομικής κρίσης και της αποδυνάμωσης του κοινωνικού κράτους έχουν εμφανιστεί και νέες μορφές Εθελοντισμού με τοπική δράση, όπως τα δίκτυα ανταλ-

λαγής υπηρεσιών-τράπεζες χρόνου, τα κοινωνικά παντοπωλεία, τα κοινωνικά φροντιστήρια, τα κοινωνικά ιατρεία και φαρμακεία κ.ά.

Ένα παραδείγμα δράσης από Εκπαιδευτικούς και Μαθητές, για την Υλοποίηση Βιωματικών Δράσεων στα σχολεία. Το πρόγραμμα *Νοιαζομαι και Δρώ* στηρίζεται στις έννοιες ***της Αλλυλεγγύης και του Εθελοντισμού*** ενώ περιλαμβάνει και έννοιες όπως: ***φιλανθρωπία , Αγαθοεργία, Ενεργός πολίτης*** κ.λ.π.

Νοιαζομαι και Δρώ

https://noiazomaikaidrw.gr/ethelontismos/

Το *Νοιάζομαι και Δρω* είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υλοποιούν το Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο Δεσμός (www.desmos.org) και το Ίδρυμα Λαμπράκη (www.lrf.gr), με στόχο την καλλιέργεια του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης, καθώς και την ενίσχυση μιας στάσης ζωής του ενεργού πολίτη στους μαθητές. Όραμα μας είναι, μέσα από το πρόγραμμα, να φτιάξουμε μια κοινωνία που το **«εμείς» είναι σημαντικότερο από το «εγώ»!**

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση βιωματικών δράσεων στα σχολεία από εκπαιδευτικούς και μαθητές και στηρίζει τις δράσεις αυτές, μέσα από επιμορφωτικά σεμινάρια, πλήρες παιδαγωγικό πλαίσιο με εκπαιδευτικό υλικό και συνεχή δια ζώσης και εξ αποστάσεως υποστήριξη.

Το *«Νοιάζομαι και Δρω»* είναι εφαρμόσιμο σε όλο το φάσμα της σχολικής εκπαίδευσης και έχει λάβει την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Από τον Σεπτέμβριο του 2015 που υλοποιείται το πρόγραμμα στα σχολεία, έχει δημιουργηθεί το σχολικό δίκτυο «Νοιάζομαι και Δρω», το

οποίο αποτελείται από 367 διαφορετικά σχολεία. Στο «Νοιάζομαι και Δρω» έχουν συμμετάσχει μέχρι σήμερα 2.000 εκπαιδευτικοί και 38.400 μαθητές. Στις δράσεις των σχολείων έχουν λάβει μέρος η πλειονότητα των γονέων καθώς και περίπου 1.600 διαφορετικοί κοινωνικοί εταίροι και φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Στόχος του Προγράμματος είναι η ενδυνάμωση της Κοινωνίας των Πολιτών στη χώρα μας και η ενίσχυση της Κοινωνικής Δικαιοσύνης, της Δημοκρατίας και της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία στο πλαίσιο του Προγράμματος «Είμαστε όλοι Πολίτες», το οποίο είναι μέρος του συνολικού Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του ΕΟΧ για την Ελλάδα, γνωστού ως ΕΕΑ Grants. Διαχειριστής Επιχορήγησης του Προγράμματος είναι το Ίδρυμα Μποδοσάκη. Ο δικτυακός τόπος www.noiazomaikaidrw.gr αξιοποιείται στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος *«Νοιάζομαι και Δρω»* το οποίο υλοποιείται από το Μη κερδοσκοπικό Σωματείο Δεσμός και το Ίδρυμα Λαμπράκη.

Από το 2015 που ξεκίνησε η υλοποίηση του προγράμματος στα σχολεία, έχουν συμμετάσχει συνολικά 367 διαφορετικές σχολικές μονάδες - κάποιες από τις οποίες εφαρμόζουν φέτος το «Νοιάζομαι και Δρω» για τρίτη συνεχή χρονιά - 2.000 εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων, 38.400 μαθητές και 1.600 Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών και άλλοι κοινωνικοί εταίροι. Το Πρόγραμμα υλοποιείται σε όλο το φάσμα της σχολικής εκπαίδευσης, από το νηπιαγωγείο μέχρι το λύκειο, σε όλων των τύπων τα σχολεία (π.χ. ειδικά, ΕΠΑΛ, διαπολιτισμικά, καλλιτεχνικά, μουσικά κ.ά.) και στις 13 Περιφέρειες της χώρας. Κατά το τρέχον έτος 2017-2018 το *«Νοιάζομαι και Δρω»* υλοποιείται με ευγενικές δωρεές από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και το Κοινωφελές Ίδρυμα Αθανασίου Κ. Λασκαρίδη (Μεγάλοι Δωρητές), το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη, το «The

Hellenic Initiative Australia» και το ίδρυμα Μποδοσάκη, με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα crowdfunding act4Greece και με την υποστήριξη της Aegean Airlines και της Blue Star Ferries.

Συμπέρασματα

Ο Εθελοντισμός είναι μια στάση ζωής που ενστερνίζεται τις ιδιαίτερες αξίες, όπως είναι η αλληλεγγύη, η κοινωνική συμμετοχή και η κοινωνική δικαιοσύνη. *Ο εθελοντισμός στην κοινωνία της μεγάλης κρίσης, των πολλαπλών αδιέξοδων και της άμβλυνσης των ηθικών φραγμών, όπου οι ανάγκες επιβίωσης των ανθρώπων τους οδηγούν σε απρόβλεπτες καταστάσεις και ενέργειες, το κίνημα αυτό αποτελεί μία δύναμη ελπίδας για την επίλυση προβλημάτων. Η οργανωμένη δράση των εθελοντικών σωματείων, οριοθετεί τον τρίτο πυλώνα της οικονομίας, παρέχοντας υλικά αγαθά και υπηρεσίες αποκλειστικά για σκοπούς αλληλεγγύης και στήριξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, όπου το κράτος αδυνατεί να προσφέρει. Οι εθελοντές και οι οργανώσεις προσπαθούν με κάθε τρόπο να απαλύνουν τον ανθρώπινο πόνο, να περιθάλψουν και να στείλουν ένα μήνυμα ανθρωπιάς στον υπόλοιπο κόσμο.* Τα χαρούμενα πρόσωπα, τα «ευχαριστώ» και το συναίσθημα επιτυχίας της ομαδικής προσπάθειας… το συναίσθημα του να προσφέρεις, κάθε εθελοντής έχει βιώσει. Δεν υπάρχει κάποιος συγκεκριμένος λόγος για να συμμετέχει κάποιος σε εθελοντικές ομάδες. Ο εθελοντισμός είναι στάση ζωής, κάτι το οποίο πηγάζει από τον άνθρωπο που επιθυμεί να συμβάλλει στο κοινωνικό σύνολο προσφέροντας αφιλοκερδώς και αξιοποιώντας τον ελεύθερο του χρόνο. Ο εθελοντισμός είναι μία ανιδιοτελής προσφορά που συμβάλλει στη συνολική ευημερία της κοινωνίας. Η συμμετοχή σε εθελοντικές πράξεις που αφορούν την κοινωνία των πολιτών βοηθούν τον άνθρωπο να νιώθει μέλος της κοινότητας που ζει. Μέσω αυτών, προσπαθεί είτε να δημιουργήσει καλύτερες συνθήκες ζωής σε συνανθρώπους του που το έχουν ανάγκη, είτε να δημιουργήσει ένα βιώσιμο περιβάλλον για όλους. Η προσφορά γεμίζει τον άνθρωπο με αγάπη και σεβασμό για τον συνάνθρωπό του και το κοινωνικό σύνολο.Ο εθελοντισμός εξυψώνει τις αξίες και τα ιδανικά της ανθρώπινης ζωής αναπτύσσοντας στους κόλπους του την έννοια της αλληλεγγύης και του αλτρουισμού.

Γίνε και εσύ Εθελοντής

Γιατί Εγώ?

Αυτό είναι ένα συχνό ερώτημα που ταλανίζει όλους μας. Στη σύγχρονη κοινωνία, οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν συνηθίσει να καταβάλλουν προσπάθεια και χρόνο μόνο σε ότι έχει οικονομικό όφελος. Ωστόσο, για όσους έχουν εργαστεί στο παρελθόν ως εθελοντές, η «ανταμοιβή» που προκύπτει από αυτή

την εμπειρία, συχνά μπορεί να υπερβαίνει κατά πολύ οποιαδήποτε μορφή οικονομικής αποζημίωσης.

Με λίγα λόγια……Θα έχουμε

Ωφέλεια για το περιβάλλον, την ομάδα, το κοινωνικό σύνολο -> κοινωνική αλληλεγγύη

Μη τυπική και άτυπη μάθηση: απόκτηση & εξάσκηση δεξιοτήτων (πχ ξένες γλώσσες, πως λειτουργεί ένα φαξ, πρώτες βοήθειες)

Εκπαίδευση εθελοντών - απόκτηση προσόντων

Εργασιακή εμπειρία

Δοκιμή επαγγελματικής σταδιοδρομίας/πειραματισμός

Εμπειρία και κατανόηση τομέα διαφορετικού από τον τομέα σπουδών ή επαγγελματικής κατεύθυνσης

Κοινωνικοποίηση και κοινωνική δικτύωση

Συμμετοχή στα κοινά, δυναμική ομάδας, ενεργός πολίτης, καλύτερη ποιότητα δημοκρατίας

Χαρά της προσπάθειας και του αποτελέσματος, η ωφέλεια επιστρέφει!

Συμπερασματικά ο εθελοντισμός σήμερα δύναται να διαμορφώσει μια ελπιδοφόρα προοπτική για την σύγχρονη κοινωνία με τρόπο που η μορφή και το περιεχόμενό του μπορούν να αποκτήσουν καινοτόμα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά τα οποία θα συμβάλουν στην ενδυνάμωση και στην αναμόρφωση της ελληνικής κοινωνία.

Βιβλιογραφία – πηγές

- Paraskinio.gr https://www.paraskhnio.gr/anthropismos-kai-allileggyi/
- Εθελοντισμός και κοινωνική αλληλεγγύη στην Ελλάδα της Κρίσης, http://lyk-aliart.voi.sch.gr/autosch/joomla15/images/ergasies2014-2015A/Atetramino/classB/ethel%204.pdf
- Νοιάζομαι και δρώ, https://noiazomaikaidrw.gr/allilengii/
- Η σημασία του εθελοντισμού, http://citycampus.gr/%CE%B7-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CE%B8%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%8D/
- Γραφείο Διασύνδεσης, Δομή απασχόλησης και σταδιοδρομίας, http://gd.uoi.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=339&Itemid=433
- Εθελοντισμός Εθελοντική Δραστηριότητα στην Ελλάδα, Πτυχιακή Εργασία, Σπουδάστρια Μωραΐτη Βασιλική, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας ΑΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ. http://okeanis.lib.puas.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/2774/%CF%80%CF%84%CF%85%CF%87%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE%20%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%20%CE%9C%CF%89%CF%81%CE%B1%CE%B9%CF%84%CE%B7%20%CE%92%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AE.pdf?sequence=1

Εικόνες

- https://frapress.gr/2014/11/ethelontismos-simeni/
- https://noiazomaikaidrw.gr/ethelontismos/